

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLXXVII. ad annum DXC.

Parisiis, 1644

Concilium Matisconense II. Gvntramni Regis Ivssv, anno regni eius XXIV.
celebratum, id est, Anno Christi DXXCVIII. vt Binius putat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15221

ANNO
LXXXI
§4.
PELAGIVS C. MATISCONENSE II. TIBERIVS IMPERATOR.
P. II. CLOTARIUS II. REX FRANC. 73

in ecclesia paucorum bonorum electa probatio, quam erraticæ multitudinis præsentia congregata: ac plus ædificationis afferunt rara virtutis exempla, quam popularis licentia abundans & incorrecta præsumptio.

NOTA IACOBI SIRMONDI

SOCIETATIS IESV.

¹ Verani episcopi Cabellicæ.] Satis apparet hanc sententiam in Synodo aliqua dictam a Verano episcopo. Sed cuius sedis fuerit episcopus, codex sancti Germani, vnde excerpta est, non exprimit. Cum hoc loco intexteretur, veniebat in mentem Veranus Cabellicensis episcopus, qui proximæ Synodo Matisconensi II. subscribit. Nunc vero aptius tribui posse videtur Verano Lugdunensi, ad quem extant Hilari papæ epistolæ, ab eoque tum dicta, cum in Synodo provinciales suos affaretur.

ANNO CHRISTI 585. ^a CONCILIVM MATISCONENSE II.

GVNTRAMNI REGIS IVSSV,

* Anno Christi DXXCVIII. ut Binini putat. ^b anno regni eius XXIV. celebratum, id est, ¹* anno Christi DXXCV. Pelagii II. papæ VIII. Clotarii iunioris regis II.

TITVL CANONVM.

- I. De intermissione diei dominice cultu restituendo.
- II. De Paschate per sex dies festos agendo.
- III. De baptismo in Paschate celebrando.
- IV. De oblationibus in omnibus dominicis diebus populo faciendis.
- V. De decimis a populo clericis antiquo more solvendis.
- VI. De Missis non nisi a ieunis celebrandis.
- VII. De libertorum causis ab episcopis iudicandis.
- VIII. De reis ab ecclesia non extrahendis.
- IX. De episcopis ad secularia iudicia non trahendis.
- X. De clericis coram episcopis concil. Tom. 13.
- ueniendis.
- xi. De hospitalitate seruanda.
- xii. De viduis & pupillis, non nisi coram episcopis iudicandis.
- xiii. De canibus & accipitribus ab episcopis non alendis.
- xiv. De violentia potentum in miseros coercenda.
- xv. De honore clericis honoraribus a secularibus exhibendo, adeo ut clero pedestri eques omnium secularis ad terram defiliat.
- xvi. De uxoribus clericorum, ne post eorum mortem inceant secunda matrimonia.
- xvii. De alieno sepulture iure non usurpando.
- xviii. De incestuosis copulationibus vitandis.

K

74 PELAGIVS C O N C I L I V M TIBERIVS IMPERATOR.
P. II. CLOTARIVS II. REX FRANC.

XIX. *De clericis, ne forum criminale frequentent, nec reorum nec intersint.* XX. *De Concilio tertio quoque annuali frequentent, nec reorum no celebrando.*

ANNO
CHRISTI
583.

P R A E F A T I O .

RE SIDENTIBVS Prisco, Euantio, Prætextato, Berte-
chranno, Artemio, Sulpitio metropolitanis episco-
pis, cum omnibus confacerdotibus eorum, ^d Priscus epi-
scopus patriarcha dixit: Gratias agimus Domino Deo no-
stro, fratres & confacerdotes mei, qui nos in hoc die con-
gregans, alterna nos fecit sospitate gaudere. Ceteri epi-
scopi metropolitani responderunt: Gaudemus, frater san-
ctissime, quod omnes episcopi, qui in regno gloriosi do-
mini Guntramni regis episcopal honore funguntur, in
vno se conspicunt coadunati Concilio. Propterea inde-
sinenter omnes nos orare oportet, vt Dei omnipotentis
maiestas, & regis nostri incolumitatem solita pietate con-
seruet, & nos omnes, qui membra sumus vno sub no-
stro capite Christo coadunati, illa nos operari concedat,
quæ serenitati ac maiestati eius rite complaceant. Vnuer-
si episcopi dixerunt: Congratulamur & nos, patres san-
ctissimi, qui per interualla temporum separati, hodie no-
scimur, post tot temporum curricula, fraterna dilectione
corporaliter iungi: ideoque petimus, vt quæ tractanda
sunt, vobis præcipientibus, celeriter pertractentur, ne
nos saeuæ hiemis procellosa tempestas a sedibus propriis,
quia longe sunt, longitudine sua arceat. Metropolitani
omnes dixerunt: Deo auxiliante, communis deliberatio-
ne singula quæ necessaria sunt a nobis definientur. Hoc
vnuersæ fraternitati vestræ suademus, vt ea quæ Spiritu
sancto dictante per ora omnium nostrorum terminata
fuerint, per omnes ecclesiæ innotescant, vt vnuquisque
quid obseruare debeat, sine aliqua excusatione condiscat.
Quoniam nos individua trinitas, quemadmodum spiritu,
corpore quoque in vno copulauit Conuentu, debemus
sapienti consilio omnibus subuenire, ne forte taciturnitas
nostra & nobis præiudicium diuinitatis afferat, & subie-
ctos in temptationem inducat.

ANNO
CHRISTI
585.

PELAGIVS MATISCONENSE II. TIBERIVS IMPERATOR.
P. II. CLOTARIUS II. REX FRANC. 75

C A N O N E S.

I.

Vidimus enim populum Christianum temerario more diem dominicam contemptui tradere, & sicut in priuatis diebus, operibus continua indulgere. Propterea per hanc synodalem epistolam decernimus, vt unusquisque nostrum in sacrosanctis ecclesiis admoneat sibi subditam plebem. Et si quidem admonitioni consensum præbuerint, suis proderunt utilitatibus: sin autem, subiacebunt poenit a nobis diuinitus definitis. Omnes itaque Christiani, qui non incassum hoc nomine fruimini, nostræ admonitioni aurem accommodate, scientes quoniam nostræ est auctoritatis utilitati vestræ prospicere, & a malis operibus coercere. Custodite diem dominicam, quæ nos de nuno peperit, & a peccatis omnibus liberauit. Nullus vestrum litium fomitibus vacet: nullus causarum actiones exerceat: nemo sibi talem necessitatem exhibeat, quæ iugum ceruicibus iuuencorum imponere cogat. Estote omnes in hymnis & laudibus Dei animo corporeque intenti. Si quis vestrum proximam habet ecclesiam, properet ad eamdem, & ibi dominico die semetipsum precibus lacrymisque afficiat. Sint oculi, manusque vestræ toto illo die ad Deum expansæ. Ipse est enim dies requietionis perpetuus: ipse nobis per septimæ diei umbram insinuatus noscitur in lege, & prophetis. Iustum igitur est, vt hanc diem unanimitate celebremus, per quam facti sumus quod non fuimus: fuimus enim ante serui peccati, sed per

Concil. Tom. 13.

K ij

eam facti sumus serui iustitiae. Exhibeamus Domino liberam seruitutem, cuius nos nouimus pietate de ergastulis liberatos erroris. Non quia hoc Dominus noster a nobis expetit, ut corporali abstinentia diem dominicam celebremus: sed quærerit obedientiam, per quam nos calcatis terrenis actibus ad cælum usque misericorditer prouehat. Si quis itaque vestrum hanc salubrem exhortationem parui penderit, aut contemptui tradiderit, sciat se pro qualitatis merito principaliter a Deo puniri, & deinceps sacerdotali quoque iræ implacabiliter subiacere. Si causidicus fuerit, irreparabiliter causam omittet: si rusticus aut seruus, grauioribus fustium iactibus verberabitur: si clericus aut monachus, mensibus sex a consortio suspendetur fratum. Hæc namque omnia & placabilem erga nos Dei animum redundunt, & plagas morborum vel sterilitatem amouent atque repellunt. Noctem quoque ipsam, quæ nos inspiratæ luci inaccessible reddidit, spiritualibus exigamus excubiis; nec dormiamus in ea, quemadmodum dormitant qui nomine tenus Christiani esse noscuntur, sed oremus & vigilemus operibus sacris, ut digni habeamur in regno heredes fieri salvatoris.

II.

Pascha itaque nostrum, in quo summus sacerdos & pontifex pro nostris delictis nullam habens' obnoxietatem peccati immolatus est, debemus omnes festiuissime colere, & sedulæ obseruationis sinceritate in omnibus venerari: ut illis sanctissimis sex diebus nullus seruile opus audeat facere; sed om-

nes simul coadunati, hymnis paschalibus indulgentes, perseuerationis nostræ præsentiam quotidianis sacrificiis ostendamus, laudantes creatorem ac regeneratorem nostrum vespere, mane, & meridie.

III.

Relatione quorumdam fratrum nostrorum comprehendimus, Christianos non obseruantes legitimum diem baptismi, pene per singulos dies ac natales martyrum, filios suos baptizare, ita ut vix duo vel tres reperiantur in sancto Pascha, qui per aquam & Spiritum sanctum regenerentur. Idcirco censemus, ut ex hoc tempore nullus eorum permittatur talia perpetrare, praeter illos quos infirmitas nimia, aut dies extremus compellit filiis suis baptismum percipere. Ideoque præsentibus admonitionibus a suis erroribus vel ignorantia reuocati, omnes omnino a die quadragesima cum infantibus suis ad ecclesiam obseruare præcipimus, ut impositionem manuum certis diebus adepti, & sacri olei liquore peruncti, legitimi diei festiuitate fruantur, & sacro baptisma regenerentur: quo possint & honoribus, si vita comes fuerit, sacerdotalibus fungi, & singularis celebrationis solennitate frui.

IV.

Residentibus nobis in sancto Concilio, cognovimus quosdam Christianos, reliquo fratum cœtu, a mandato Dei aliquibus locis deuiasse, ita ut nullus eorum legitimo obsecundationis parere velit officio deitatis, dum sacris altaribus nullam admovent hostiam. Propterea decernimus, ut omni-

K iij

bus dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus
viris & mulieribus offeratur tam panis quam vini :
vt per has immolationes , & peccatorum suorum
fascibus careant , & cum Abel , vel ceteris iustis
offerentibus , promereantur esse confortes. Om-
nes autem qui definitiones nostras per inobedien-
tiam euacuare contendunt , anathemate percel-
lantur.

V.

Omnis igitur reliquias fidei sanctæ catholicæ cau-
fas , quas temporis longitudine cognouimus dete-
rioratas fuisse , oportet nos ad statum pristinum re-
uocare ; ne nobis simus aduersarii , dum ea , quæ cog-
noscimus ad nostri ordinis qualitatem pertinere ,
aut non corrigimus , aut , quod nefas est , silentio præ-
terimus . Leges itaque diuinæ , consulentes sacerdo-
tibus ac ministris ecclesiarum , pro hereditatis por-
tionē omni populo præceperunt decimas fructuum
suorum locis sacris præstare , vt nullo labore impe-
diti , horis legitimis spiritualibus possint vacare mini-
steriis . Quas leges Christianorum congeries lon-
gis temporibus custodiuit intemeratas . nunc autem
paulatim præuaricatores legum pene Christiani
omnes ostenduntur , dum ea quæ diuinitus sancita
sunt adimplere negligunt . Vnde statuimus ac de-
cernimus , vt mos antiquus a fidelibus reparetur ; &
decimas ecclesiasticis famulantibus ceremoniis po-
pulus omnis inferat , quas sacerdotes aut in paupe-
rum usum , aut in captiuorum redemptionem præ-
rogantes , suis orationibus pacem populo ac salu-
tem impetrent . Si quis autem contumax nostris

ANNO
CHRISTI
585.

ANNO CHRISTI 585. statutis saluberrimis fuerit, a membris ecclesiæ omni tempore separetur.

V I.

Item decernimus, ut nullus presbyter confertus cibo, aut crapulatus vino, sacrificia contrectare, aut Missas priuatis festisque diebus concelebrare præsumat. In iustum est enim, ut spirituali alimento corporale præponatur: sed si quis hoc attentare curauerit, dignitatem amittat honoris. Iam enim de tali causa & in Conciliis Africanis definitum est.

Quam definitionem nostro quoque dignum duximus sociare decreto: Et ad locum. *Vt sacramenta altaris non nisi a ieunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniversario, quo cæna Domini celebratur. Quæcumque reliquæ sacrificiorum post peractam Missam in sacrario supersederint, quarta vel sexta feria innocentibus ab illo cuius interest, ad ecclesiam adducantur, & indicto eis ieunio, easdem reliquias conspersas vino percipient.*

Concilium
Africanum
cap. 8.
De consecr.
dist. 1. Sa-
cramenta
altaris.

VII.

Quæ dum postea vniuerso cœtu secundum consuetudiem recitata innotescerent, Prætextatus & Pappulus viri beatissimi dixerunt: Decernat itaque, & de miseris libertis vestræ auctoritatis vigor insignis, qui ideo plus a iudicibus affliguntur, quia sacris sunt commendati ecclesiis: vt si quas quispiam dixerit contra eos actiones habere, non audiat eos magistratui contradere; sed in episcopi tantum iudicio, in cuius præsentia litem contestans, quæ sunt iustitiæ ac veritatis audiat. Indignum est enim, ut hi qui in sacrosancta ecclesia iure no-

scuntur legitimo manumissi, aut per epistolam , aut per testamentum , aut per longinquitatem temporiis libertatis iure fruuntur , a quolibet iniustissime inquietentur. Vniuersa sacerdotalis congregatio dixit: Iustum est, vt contra calumniatorum omnium versutias defendantur , qui patrocinium immortalis ecclesiæ concupiscunt. Et quicumque a nobis de libertis latum decretum superbiæ ausu præuariare tentauerit , irreparabili damnationis suæ sententia feriatur. Sed si placuerit episcopo ordinarium iudicem, aut quemlibet alium sæcularem, in audienciam eorum accersiri, cum libuerit fiat , & nullus alias audeat causas pertractare libertorum , nisi episcopus cuius interest, aut is cui idem audiendum tradiderit.

VIII.

Item Christianæ religionis negotia pertractantes comperimus , quosdam pseudochristianos de sacrosanctis ecclesiis , suæ religionis oblitos , fugitivos subtrahere. Ideoque vim illatam nequaquam inultam relinquentes, censemus pro Dei timore , vt quicumque culpa compellente , aut potentum importunia non sustinens, suæ gremium matris ecclesiæ petierit , vsque in præsentiam sacerdotis in eodem loco inconcusse permaneat : nulli permettentes, quolibet dignitatis gradu functo, fugitivo etiam in locis sacris violentiam inferre. Si enim mundani principes suis legibus censuerunt , vt quicumque ad eorum statuas fugerit, illæsus habeatur ; quanto magis hi permanere debent indemnati, qui patrocinia immortalis regni & cœlestis adepti sunt ? Si ta-

men

ANNO CHRISTI 585. men aliquo facto tenentur obnoxii , qui ad eccle-
siam sunt a fuga versi, coram sacerdote culpæ eorum
innotescant , & ipse consultum ferat , qualiter Dei
habitaculum per subtractionem non violetur il-
lorum.

IX.

Licet reuerentissimi Canones, atque sacratissimæ
leges, de episcopali audientia in ipso pene Christia-
nitatis principio sententiam protulerint: tamen quo-
niam eadem postposita, humana in sacerdotes Dei
grassatur temeritas ; ita vt eos de atriis venerabilium
ecclesiarum violenter abstractos , ergastulis publi-
cis addicant : censemus vt episcopum nullus sœcu-
larium fascibus præditus , iure suo contumaciter
& perperam agens , de sancta ecclesia , cui præest,
trahere audeat. Sed si quid contentionis aduer-
sus episcopum potentior persona habuerit , per-
gat ad metropolitanum episcopum , & ei causas
allegeat , & ipsius sit potestatis honorabiliter episco-
pum, de quo agitur, euocare , vt in eius præsentia
accusatori respondeat, & oppositas sibi actiones ex-
tricet. Quod si talis fuerit immanitas causæ , vt eam
solus metropolitanus definire non valeat , aduocet
secum vnum vel duos coepiscopos. Quod si & ipsis
dubietas fuerit , Conciliabulum definito die vel
tempore instituant , in quo vniuersa rite collecta
fraternitas coepiscopi sui causas discutiat, & pro me-
rito aut iustificet , aut culpet. Nefas est enim , vt il-
lius manibus episcopus, aut iussione, de ecclesia tra-
hatur, pro quo semper Deū exorat, & cui, inuocato
nomine Domini , ad saluationem corporis animæ-

Concil. Tom. 13.

L

que eucharistiam s^epe porrexit. Hoc enim decre-
tum a nobis præfixum qui fuerit audacter trans-
gressus, tam ipse, quam omnes qui ei consenserint,
vsque ad generale Concilium anathemate de eccl^{esi}-
sia separentur.

X.

Quod de episcopis censuimus, obtinet & in
clero, vt neque presbyter, neque diaconus, ne-
que subdiaconus de ecclesiis trahantur, aut iniu-
riam aliquam inscio episcopo eorum patientur: sed
quidquid quis aduersus eos habuerit, in notitiam
episcopi proprii perducat; & ipse causam iustitia
præeunte discutiens, animo clericos accusantis sa-
tisfaciat.

X I.

Sectatores nos hospitalitatis esse non solum Do-
minus Iesus admonet, cum se dicit in hospite re-
ceptum fuisse, sed etiam eius Apostolus, omnibus
pene suis præceptis. Propterea, beatissimi fratres,
vnumquemque nostrum oportet non solum se-
metipsum ad hoc opus hortari, sed etiam omnium
fidelium mentes, vt possint apud Deum misericor-
diæ operibus pro nostris peccatis intercedere, &
nos ei^r per puram hospitalitatem reconciliare. Si
quis ergo nostrum non admonuerit, aut exem-
plum exhortationis suæ ipse prius opere non com-
probarit, indignationē procul dubio incurret Do-
mini maiestatis. Prædicetur hoc nostræ mediocri-
tatis statutum in auribus omnium Christianorum.

X II.

Quid autem scriptura diuina de viduis & pupillis

ANNO CHRISTI 585. præcipiat, nobis clam non est. Ideoque, quoniam prouisioni nostræ, Deo auctore, causæ principaliter viduarum & pupillorum sunt commissæ, peruenit ad nos, quod a iudicibus crudelius pro leuissimis causis, veluti defensore carentes, irremediabiliter affligantur. Ob quam causam decernimus, vt iudices non prius viduas & pupilos conueniant, quam episcopo nuntiarint, cuius sub velamine degunt. Quod si episcopus præsens non fuerit, archidiacoно vel presbytero cuidam eius, vt pariter sedentes, communī deliberatione causis eorum terminos figant, ita iuste ac recte, vt deinceps de talibus antedictæ personæ⁷ non conquassentur. Quod si is qui iudex est, aut impetitor, eis aut iniuriam aliquam ingesserit, aut definitionem tanti Concilii transgressus fuerit, a communione suspendatur. Quibus igitur magnarum rerum causæ commissæ sunt, nec minimarum dignum est causas paruipendere personarum. Solent enim & minima paulatim despecta in magnum malum trahere.

XIII.

Propterea tractatis omnibus quæ diuinæ legis, vel humani iuris fuerunt, & ad finem usque perductis, putauimus congruum esse, de canibus etiam vel accipitribus aliqua statuere. Volumus igitur quod episcopalis domus, quæ ad hoc Deo fauente instituta est, vt sine personarum acceptione omnes in hospitalitate recipiat, canes non habeat; ne forte hi qui in ea miseriарum suarum leuamen habere confidunt, dum infestorum canum morsibus laniantur, detrimentū versa vice suorum sustineant corporum.

Concil. Tom. 13.

Lij

Custodienda est igitur episcopalis habitatio hymnus, non latratibus, operibus bonis, non morsibus venenosis. Vbi igitur Dei est assiduitas cantilenæ, monstrum est & dedecoris nota, canes ibi vel accipitres habitare.

XIV.

Ex interpellatione quorumdam cognouimus, quod calcatis Canonibus & legibus, hi qui lateri regis adhærent, vel aliqui qui potentia sacerdotali inflantur, res alienas competere, & nullis exertsis actionibus, aut conuictionibus prærogatis, miseros non solum de agris, sed etiam de domibus propriis exulare. Idcirco in remedium consulentes decernimus, ut deinceps huius mali licentiam quispiam non habeat: sed secundum Canonum atque legum tenorem causarum suarum actionem proponat; ut nullus miserorum rebus suis per vim, aut assentationem quamlibet defraudetur. Illi autem qui contra dispositum non solum nostrum, sed etiam antiquorum patrum & regum, venire tentauerint, procellosi anathematis ultione plectantur.

XV.

Et quia ordinationis sacerdotum, annuente Deo, congruit de omnibus disponere, & causis singulis honestum terminum dare, ut per hos reuerentissimos Canones, & præteriorum Canonum viror, ac florida germina maturis fructibus enitescant; statuimus ut si quis sacerdotalium quempiam clericorum honoratorum in itinere obuium habuerit, usque ad inferiorem gradum honoris veneranter, sicut condicet Christianum, illi colla subdat, per cuius of-

ANNO
CHRISTI
585.

ficia & obsequia fidelissima Christianitatis iura promeruit. Et si quidem ille sacerdotalis equo vehitur, clericusque similiter, sacerdotalis galero de capite afferat, & clero sinceræ salutationis munus adhibeat. Si vero clericus pedes graditur, & sacerdotalis vehitur equo sublimis, illico ad terram defluat, & debitum honorem praedicto clero sinceræ caritatis exhibeat: ut Deus, qui vera caritas est, in vtrisque latetur, & dilectioni suæ vtrumque adsciscat. Qui vero hæc, quæ Spiritu sancto dictante sancita sunt, transgredi voluerit, ab ecclesia, quam in suis ministris dehonorat, quamdiu episcopus illius ecclesiæ voluerit, suspendatur.

XV I.

Illud quoque rectum nobis visum est disponere, ut quæ vxor subdiaconi, vel exorcistæ, vel acolythi fuerat, mortuo illo, secundo se non audeat sociare matrimonio. Quod si fecerit, separetur, & in cœnobiiis puellarum Dei tradatur, & ibidem usque ad exitum vitæ suæ permaneat.

XVII.

Comperimus multos necdum marcidatis mortuorum membris sepulcra referare, & mortuos suos superimponere, vel aliorum, quod nefas est, mortuis suis religiosa loca usurpare, sine voluntate scilicet domini sepulcrorum. Ideoque statuimus, ut nullus deinceps hoc peragat. Quod si factum fuerit, secundum legum decreta superimposita corpora de eisdem tumulis reiactentur.

XVIII.

Incestam copulationem, in qua nec coniunx,

L iiij

nec nuptiæ recte appellari leges sanxerunt, catholi-
ca omnino detestatur atque abominatur ecclesia:
& grauioribus poenis eos afficere promittit, qui na-
tiuitatis suæ gradus libidinoso ardore contemnen-
tes, in merda, quod nefas est, sua vt sues teterimi
conuoluuntur.

XIX.

Cognouimus etiam quosdam clericorum in-
frunitos ad forales reorum sententias frequenter
accedere. Propterea prohibitionis eorum acces-
sus hunc Canonem protulimus, definientes vt ad
locum examinationis reorum nullus clericorum ac-
cedat; neque intersit atrio sauciolo, vbi pro reatus
sui qualitate quispiam interficiendus est. Si tamen
nunc aliquis eorum definita contemnens illuc ac-
cesserit, aut interfuerit, defraudatus honesti hono-
ris stola, illis gregibus examinatorum societur,
quos diuinis prætulit mysteriis.

XX.

Vniuersæ fraternitatis deliberatione ac definitio-
ne complacuit, vt antiquorum patrum iuribus in
omnibus custoditis, ad Synodus post trietericum
tempus omnes conueniant: vt de alterna principa-
liter sospitate exhilarati, causas exurgentes tam di-
uinæ religionis, quam humanæ necessitatis, discutant,
& omnibus iustum æquumque finem impo-
nant. Et hoc adimplere solicitudinis sit metropoli-
tani Lugdunensis episcopi, vna cum dispositione
magnifici principis nostri, prius definientis locum
mediterraneum, ad quem omnes episcopi sine la-
bore alacres congregentur. Et si aliquis eorum con-

ANNO CHRISTI 585. tumax fuerit, aut excusationem falsæ necessitatis, quare non intersit, inuenerit; & postea publicatum fuerit quod inepta erat eius excusatio, volumus ut vsque ad Concilium vniuersale a communione & caritate fraterna maneat alienus.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Priscus episcopus ecclesiæ Lugdunensis subscripti.
Euanius episcopus ecclesiæ Viennensis subscripti.
Prætextatus episcopus ecclesiæ Rothomagenis subscripti.
Bertechnanus episcopus ecclesiæ Burdigalensis subscripti.
Artemius episcopus ecclesiæ Senonicæ subscripti.
Sulpitius episcopus ecclesiæ Bituricæ subscripti.
Syagrius episcopus ecclesiæ Æduorum subscripti.
Faultus episcopus ecclesiæ Ausciorum subscripti.
Orestes episcopus ecclesiæ Vasaticæ subscripti.
Aunacharius episcopus ecclesiæ Autiiodorensis subscripti.
Esitus episcopus ecclesiæ Gratianopolitanæ subscripti.
Siluester episcopus ecclesiæ Vesontiensis subscripti.
Theodorus episcopus ecclesiæ Massiliensis subscripti.
Ferreolus episcopus ecclesiæ Lemouicinæ subscripti.
Palladius episcopus ecclesiæ Santonicæ subscripti.
Ragnoldus episcopus ecclesiæ Valentinæ subscripti.
Pappolus episcopus ecclesiæ Carnotinæ subscripti.
Heraclius episcopus ecclesiæ Diniensis subscripti.
Eusebius episcopus ecclesiæ Matisicensis subscripti.
Namatius episcopus ecclesiæ Aurelianensis subscripti.
Agricola episcopus ecclesiæ Neuernensis subscripti.
Ragnemodus episcopus ecclesiæ Parisiorum subscripti.
Mummolus episcopus ecclesiæ Lingonicæ subscripti.
" Marius episcopus ecclesiæ Auenticæ subscripti.
Trapetius episcopus ecclesiæ Arauficæ subscripti.
Flauius episcopus ecclesiæ Cabilonensis subscripti.
Veranus episcopus ecclesiæ Cabellicarum subscripti.
Antidius episcopus ecclesiæ Agennensis subscripti.
Carterius episcopus ecclesiæ Petrocoricæ subscripti.
" Rusticus episcopus ecclesiæ Vicoiuliensis subscripti.
" Sauinus episcopus ecclesiæ Benarnensium subscripti.
Rufinus episcopus ecclesiæ Conuenicæ subscripti.
" Nicasius episcopus ecclesiæ Aquilimensium subscripti.
Baudigisilus episcopus ecclesiæ Cenomannorum subscripti.
Cariatto episcopus ecclesiæ Genauensis subscripti.
Lucerius episcopus ecclesiæ Eloronensium subscripti.
Amelius episcopus ecclesiæ Bigorritanæ subscripti.

Vrscinus episcopus ecclesiæ Cadurcinæ subscripti.
Vrbicus episcopus ecclesiæ Regensis subscripti.
Aredius episcopus ecclesiæ Vappicensis subscripti.
Emeritus episcopus ecclesiæ Ebredunensis subscripti.
Hiconius episcopus ecclesiæ Mauriennatis subscripti.
Agroecius episcopus ecclesiæ Glannatinæ subscripti.

Item¹¹ missi episcoporum qui in ea Synodo subscripterunt.

Sapaudi episcopi ab Arelato.
Optati episcopi ab Antipoli.
Deuterii episcopi a Ventio.
Desiderii episcopi a Telone.
Pientii episcopi ab Aquis.
Pauli episcopi a Dea.
Laban episcopi ab Elusa.
Magnulfi episcopi a Tolosa.
Pologronii episcopi a Segesterico.
Martiani episcopi a Tarantasia.
Artemii episcopi a Vasione.
Boetii episcopi a Carpentorato.
Pappi episcopi ab Aptæ.
Eusebii episcopi ecclesiæ Tricastinorum.
Catulini episcopi a Nicia.
Heliodori episcopi a Sedunis.
Ioannis episcopi ab Auenione.
Vigilii episcopi a Senetio.
Agroecii a Tricassibus.
Felicias a Belica.

Item¹⁶ episcopi qui in ea Synodo fuerunt non habentes sedes.

Fronimius episcopus. Promotus episcopus. Faustianus episcopus.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ Anno Christi DXXCV.] Annum regis testatur vulgata inscriptio, quæ cum verbis Synodi perperam antea copulabatur: extat autem & in codice Bellouacensi: *Synodus habita in ciuitate Matissonensi anno 24. regni glorioſissimi Guntramni regis*: eundemque Guntramni annum, ac diem quoque Synodo indictam X. Kalendas Novembres, habet Gregorius Turon. lib. 8. cap. 1. & 7. Synodi vero acta quædam exponit cap. 20. Nec dubium quin Gregorii calculo & nostro Christi annus is fuerit 585. vel argumento, quod iam supra obseruauimus, diei dominicæ, quæ biennio ante, ut Gregorius idem narrat lib. 6. cap. 21. pridie Kalendas Februarias incidens annum arguebat 583. Quare falli eos necesse est, qui Synodum hanc in annum 588. vel in sequentem reiiciunt.

² Clotarii iunioris anno II.] Chilperici regis filii, qui defuncto patri

fupe-

ANNO CHRISTI 85. superiore anno successerat. Quare aut primus definens Clotarii annus hic erat, aut secundus inchoans.

³ Obnoxietatem.] Legendum obnoxiationem, vt vulgati. Ita enim codex Bellouacensis & collectio Diuionensis. Can. 2.

⁴ Relicto fratrum cœtu a mand.] Bellouac. relatu fratrum a mand. Can. 4.
Item paulo post, altaris oblatio, Bellouac. & Diuionen. aris ablatio.
Item, & cum Abel vel ceteris iuste offer. promereantur. Bellouac. &
Diuionen. & Abel vel ceteris iustis offer. mereantur. & mox: omnis
autem, &c. contendat, anathemate percellatur.

⁵ Si aliquid contentionis.] Bellouac. si aliquas intentiones. & paulo post, actiones extricet. Bellouac. Can. 9.

⁶ Per puram hospitalitatem.] Bellouac. per ipsam hospitalitatem. Can. 11.

⁷ Non conquaſſentur.] Diuion. non quassentur. Andegau. non cauſentur. Can. 12.

⁸ Si quis secularium quempiam.] Bellouac. si quis secularium honoratorum in itinere obuiam habuerit aliquem ecclesiasticorum graduum usque ad, &c. Can. 15.

⁹ Legum decreta.] Bellouac. legum auſtoritatem. Can. 17.

¹⁰ Subscriptiones.] In ordinem alphabeticum de more digestæ fuerant in vulgatis, & quinque episcopi prætermitti, quos ex codice Bellouacensi restituimus, multis paſſim, quæ in aliis corrupta erant, emendatis.

¹¹ Marius ecclesie Auentica.] Apud Auenticum, Heluetiorum coloniam, sedes olim fuit episcopal. inde postea Laufanam ab hoc ipso, vt ferunt, Mario translata, Childeberti regis temporibus.

¹² Rusticus Vicoiulensis.] Id est Aturensis, a Vico Iulio Aturenſium in Nouempulonia. Meminit autem Rustici huius Vicoiulensis episcopi Gregorius Turonen. lib. 7. cap. 31.

¹³ Sauinus Benarnensium.] Qui hodie Lascarenses episcopi appellantur, hi olim de gentis nomine Benarnenses dicti, vt Galactorius de Benarno in Synodo Agathensi. Male ergo in vulgatis Viuarienſium scriptum est pro Benarnensium.

¹⁴ Nicasius Aquilimenſum.] Ita vetus exemplar, non, vt in vulgatis, Auxitanæ. Auscensis enim, siue Auxitanus, episcopus erat Faſtus, qui iam supra nominatus est: hic vero Nicasius episcopus Engolimensis, de quo Gregorius lib. 9. capite 41.

¹⁵ Missi episcoporum.] Vulgata editio pro episcopis 18. quorum vicarii Synodo subscriptissime dicuntur, episcopos habet 20. duobus adiectis, Agrœcio Tricassino, & Felice Belicensi, qui prætermitti minime debent.

¹⁶ Episcopi non habentes sedes.] Ex his Fronimius episcopus fuerat Agathensis, sed a Gothis deiectus sedem hoc tempore non habebat: postea successit Deuterio Vencensi, vt est apud Gregorium libro 9. capite 24. Promotus vero ille est, quem in Dunensi castro non rite consecratum Synodus IV. Parisiensis abstinere iussit. Faſtianus in hoc ipso Concilio remotus est ab episcopatu Aquensi, ad

Concil. Tom. 13.

M

quem ordinatus fuerat a Berteranno Burdigalensi, & aliis, vt Gre-
gorius idem narrat lib. 7. cap. 31. & lib. 8. cap. 20. ANNO
CHRISTI
585.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Causa
Concilii.

¹ *Concilium.*] Hæc Synodus conuocata est iussu regis Guntramni: qui cum magno dolore videret statum regni sui quotidie in peius vergere, seque contra Gothos aliquoties infeliciter pugnasse, malorum fontem altius inquirens, solos episcopos hac in re culpados esse animaduerit; vtpote qui populum corruptis suis moribus Dei vindicis iram in se prouocantem, euangelicis, vt par erat, doctrinis non instituerent. Quare in eosdem nonnihil commotus, omnes metropolitanos in sua prouincia positos, cum reliquis omnibus episcopis sibi subditis conuenire voluit, vt Synodo generali congregati, definirent & statuerent, quidquid ad mores ecclesiæ vniuersitæ reformatos necessarium esse ipsi iudicarent.

Hæc Synodus generalis appellatur, quia in ea omnes metropolitani episcopi, quotquot erant in regno Guntramni, conuenerunt.

Ad hanc Synodum referendum est quod Gregorius Turonensis lib. 8. cap. 12. hist. Franc. scribit de Theodoro Massiliensi episcopo sanctissimo: quem secularis iudex a se antea satis exagitatum, *ad presentiam regis Guntramni*, inquit Gregorius prædicto loco, *direxit*, *ut scilicet ad Synodum, quæ Matronea futura erat, quasi ab episcopis damnandus, adesse*.

Quæ in
hoc Conci-
lio gesta.

Præter ea quæ in actis Concilii habentur, in hac Synodo circa diuersorum episcoporum causas & iudicia illa contigerunt de quibus ita Greg. lib. 8. cap. 20. Interim dies aduenit: & episcopi ex iussu regis Guntramni apud Matronensem urbem collecti sunt. Faustianus autem qui ex iussu Gundebaldi Aquensis urbis fuerat episcopus ordinatus, ea conditione remouetur, ut eum Berthramnus, Orestesque siue Palladius, qui eum benedixerant, vicibus pascerent, centenosque ei aureos annis singulis ministrarent. Nicetius autem ex laico, qui primus Chilperico regi preceptum elicuerat, in ipsa urbe episcopatum adeptus est. Vrscinus autem Caduricensis episcopus excommunicatur, pro eo quod Gundebaldum excepsisse publice confessus est, accepto eiusmodi placito, ut paenitentiam tribus annis ageret, neque capillum neque barbam teneret, vino & carnibus abstineret: Missas celebrare, clericos ordinare, ecclesiastis chrisma que benedicere non presumeret, eulogias dare penitus non auderet: utilitas tamen ecclesiæ per eius ordinationem, sicut solita erat, omnino exerceretur. Et paulo post: Prætextatus vero Rothomagensis episcopus, orationes quas in exilio positus scripsit, coram episcopis recitauit: quibusdam quidem placuerunt, a quibusdam vero, quia artem secutus minime fuerat, reprehendebantur: stylus autem per loca ecclesiasticus & rationabilis erat. Haec tenus de rebus in Concilio gestis Gregorius.

Qui &
quot epi-
scopi inter-
fuerint.

Episcopi 62. Concilio interfuerunt in propria persona: per legatos nonnulli praestò fuere: ex his sanctitate celebres sunt, Prifcus Euantius, Prætextatus, Theodorus, Sulpitius, Veranus, aliique plures.

ANNO CHRISTI
588. ^b Anno regni eius 24.] Celebrata est enim hæc Synodus, vt ex præcedentibus patet, in fine anni 588. quo 24. Guntramni regis numerari incipit.

^c Anno Christi 588.] Qui cum initio vigesimi quarti anni regis Guntramni coincidit. Fuisse autem hanc Synodum initio anni 24. Quo tempore habitu-
tum fuerit. Guntramni celebratam, testantur acta Concilii. Ex Gregorio Turonensi lib. 8. cap. 7. constat indictam fuisse ad XI. Kalendas Nouembbris quo Palladius & Bertechrannus episcopi præsto esse iussi erant.

^d Priscus episcopus patriarcha.] Cum Venetiarum, Istriæ, atque Liguriæ episcopi essent in schismate, de quo supra in epistolis Pelagii prima & secunda, Paulinusque Aquileiensis his omnibus præeminet, placuit iisdem schismaticis, qui ab ecclesia Romana descierant, eundem Paulinum, teste Paulo diacono lib. 2. de gest. Longobard. cap. 12. patriarcham nominare, quem sibi loco summi pontificis supremum antistitem constituerant. Et quamquam in Italia haecenus nemo præter Romanum pontificem apud veteres eiusmodi titulo insignitus fuisse legatur; temporibus tamen hisce prædictum nomen frequenter usurpatum reperitur pro archiepiscopo; nimur ut qui sub se alios haberet episcopos, sicut dictus esset archiepiscopus, ita pariter ex vocis significatione princeps patrum, & Greco nomine patriarcha nominaretur. Sunt de his plura exempla: Gregorius enim Turon. lib. 5. cap. 20. histor. Franc. sanctum Nicetum archiepiscopum Lugdunensem patriarcham appellat. Ita hic Priscus eiusdem Priscus quis
fuerit. ecclesiæ Lugdunensis archiepiscopus, patriarcha vocatur. Apud Vi-

etorem & Gregorium inuenies, quod primarios suos episcopos, Ariani patriarchas appellare consueuerint. Et quia hoc nomen olim apostolicarum tantum sedium nomen erat, cum amplissima dignitate coniunctum, etiam haeretici patriarcham nominare consueuerunt illum quem erroris sui principem sequebantur. Baron. anno 570. num. 10. & 11.

^e De sacro sanctis ecclesiis.] Ad hæc iterum sancienda patres induiti fuisse videntur, ob diuersos casus, quos diuersis in locis accidisse dimisus supra in notis Concilii Parisiensis sub Benedicto I. Mouebantur exemplis recentibus, quæ etiam circa hæc tempora huius Concilii acciderant Turonis in atrio ecclesiæ sancti Martini, quæque contigerant apud Agennensem ciuitatem in basilica sancti Vincentii martyris, de quibus videatur Gregorius libro 6. hist. cap. 21. & 22. & lib. 7. capite 28. & 29.